

Spis treści

WSTĘP

13

1 PRZEDMIOT HISTORII MYŚLI EKONOMICZNEJ

Rozdział

1.1.	O współczesnej metodologii nauk	18
1.1.1.	Dwie tradycje myśli naukowej	18
1.1.2.	Od pozytywizmu do pluralizmu	22
1.1.3.	O metodologii nauk ekonomicznych	27
1.2.	Podjęcie systemowe. Obiekt i przedmiot historii myśli ekonomicznej	30
1.3.	Systemowy opis historii myśli ekonomicznej	32
1.4.	Uwagi końcowe	39

2 MYŚL EKONOMICZNA STAROŻYTNOSCI

Rozdział

2.1.	Układ społeczny i polityczny antycznej Grecji	43
2.2.	Poglądy ekonomiczne uczniów Sokratesa	45
2.3.	O doktrynie ekonomicznej Arystotelesa	50
2.4.	Poglądy ekonomiczne w starożytnym Rzymie	55
2.5.	Patrystyka o zagadnieniach społeczno-gospodarczych	62
2.6.	Uwagi końcowe	65

3 MYŚL EKONOMICZNA ŚREDNIOWIECZA

Rozdział

3.1.	Feudalizm — nowy układ społeczno-gospodarczy	68
3.2.	Nurt świecki wczesnośredniowiecznej myśli ekonomicznej	72

3.3.	Kanonistyka i system poglądów Tomasza z Akwinu	75
3.4.	Rozwój nauki o zysku, procencie i pieniądzu	80
3.5.	Początki polskiej myśli ekonomicznej	86
3.6.	Uwagi końcowe	90

4

MERKANTYLIZM

Rozdział

4.1.	Przemiany w układzie społecznym, gospodarczym i instytucjonalnym	93
4.2.	Reformacja — wizje i utopie społeczno-gospodarcze	98
4.3.	Koncepcje bulionistów	101
4.4.	Ogólne cechy i odmiany rozwiniętego merkantylizmu	104
4.5.	Polska myśl ekonomiczna XVI i XVII w.	113
4.6.	Uwagi końcowe	117

5

FIZJOKRATYZM

Rozdział

5.1.	Tło społeczno-ekonomiczne i ustrój polityczny Francji	120
5.2.	Nowe koncepcje — zerwanie z merkantylizmem	122
5.3.	Quesnay — mistrz szkoły i jego uczniowie	126
5.4.	System fizjokratyczny i jego doktryna	128
5.5.	Turgot — ewolucja doktryny	136
5.6.	Fizjokratyzm w Polsce	139
5.7.	Uwagi końcowe	144

6

DOKTRYNA SZKOŁY KLASYCZNEJ

Rozdział

6.1.	Charakterystyka epoki	148
6.2.	William Petty — prekursor szkoły klasycznej	151
6.3.	System poglądów ekonomicznych Adama Smitha	155
6.3.1.	Konstrukcja systemu	156
6.3.2.	Teorie pracy, wartości i kapitału	159
6.3.3.	Zasady polityki ekonomicznej	162
6.4.	Twórczość Davida Ricarda	165
6.4.1.	Konstrukcja systemu i teoria wartości	166
6.4.2.	Teoria podziału i kosztów komparatywnych	169

6.4.3.	Zasady polityki ekonomicznej	172
6.5.	Malthus i Say	174
6.5.1.	Prawo ludności i teoria ekonomiczna Malthusa	175
6.5.2.	Koncepcje Saya — prawo rynków	177
6.6.	Schylek szkoły klasycznej — J. St. Mill	180
6.6.1.	Koncepcje postcardiańskie	181
6.6.2.	Poglądy ekonomiczne J. St. Milla	184
6.7.	Uwagi końcowe	187

Rozdział 7 PROTEKCJONIZM WYCHOWAWCZY

7.1.	Podłoże społeczno-gospodarcze niemieckiego historyzmu	191
7.2.	Niemiecka szkoła narodowa	194
7.2.1.	Koncepcje romantyzmu ekonomicznego	194
7.2.2.	Friedrich List — mistrz szkoły narodowej	197
7.3.	Starsza szkoła historyczna	202
7.4.	Młodsza szkoła historyczna	206
7.5.	Protekcjonizm amerykański i historyzm angielski	212
7.6.	Uwagi końcowe	216

Rozdział 8 SOCJALIZM UTOPIJNY I MARKSIZM

8.1.	Krytyka i wizja ustroju społeczno-gospodarczego	219
8.1.1.	Poglądy ekonomiczne socjalizmu utopijnego	220
8.1.2.	Zwrot ku socjalizmowi naukowemu	223
8.2.	Marksowska doktryna ekonomiczna	226
8.2.1.	Marks i Engels — życie i twórczość	226
8.2.2.	Krótko o paradygmacie marksizmu	229
8.2.3.	Marksowska teoria wartości i wartości dodatkowej	232
8.2.4.	Teoria akumulacji i reprodukcji	238
8.3.	Uwagi końcowe	244

Rozdział 9 MARGINALIZM I PRZEJŚCIE DO EKONOMII NEOKLASYCZNEJ

9.1.	Trzy szkoły myśli ekonomicznej	249
9.1.1.	Szkoła austriacka	249

9.1.2.	Szkoła lozańska	254
9.1.3.	Szkoła anglo-amerykańska	258
9.2.	System ekonomiczny Alfreda Marshalla	264
9.3.	Zróżnicowanie w ramach paradygmatu	269
9.4.	Uwagi końcowe	275

10

HISTORYZM I INSTYTUCJONALIZM

Rozdział

10.1.	Nurt socjologiczno-historyczny	279
10.1.1.	Koncepcje uczonych niemieckich	279
10.1.2.	Poglądy innych zwolenników historyzmu	284
10.2.	Amerykański instytucjonalizm	288
10.2.1.	System społeczno-ekonomiczny w ujęciu Veblena	290
10.2.2.	Pierwsza generacja instytucjonalistów	296
10.3.	Uwagi końcowe	303

11

POLSKA MYŚL EKONOMICZNA W DOBIE ROZBIORÓW

Rozdział

11.1.	Okres do powstania styczniowego	305
11.1.1.	Sytuacja polityczna i społeczno-gospodarcza	306
11.1.2.	Koncepcje Surowieckiego i Krysińskiego	307
11.1.3.	Fryderyk Skarbek — ojciec polskiej ekonomii	310
11.1.4.	Różne nurty ekonomiczne	316
11.2.	Od powstania styczniowego do odzyskania niepodległości	319
11.2.1.	Ekonomia w dwóch ośrodkach akademickich	320
11.2.2.	Szkoła narodowa Supińskiego i działalność Szczepanowski- skiego	325
11.2.3.	Różne nurty społeczno-ekonomiczne	327
11.3.	Uwagi końcowe	330

12

MYŚL EKONOMICZNA II RZECZPOSPOLITEJ

Rozdział

12.1.	Ewolucja potrzeb i możliwości	334
12.2.	Kierunek historyczny — ustępowanie pola	336
12.2.1.	Nadal prężny ośrodek lwowski	337
12.2.2.	Dorobek pozostałych ośrodków	340
12.3.	Ekonomia neoklasyczna — umiarkowana ekspansja	344

12.3.1. Neoliberalowie szkoły krakowskiej	344
12.3.2. Ośrodek poznański	347
12.3.3. Ośrodek warszawski — powolne zdobywanie dominacji	350
12.4. Radykalizm, heterodoksja i praktycyzm	354
12.5. Uwagi końcowe	358

13 DOKTRYNA EKONOMICZNA KEYNESA

Rozdział

13.1. Środowisko, życie i twórczość J. M. Keynesa	362
13.2. System ekonomiczny w ujęciu Keynesa	366
13.2.1. Założenia metodologiczne makroekonomiki	367
13.2.2. Teoria konsumpcji	370
13.2.3. Teorie inwestycji, procentu i pieniądza	373
13.2.4. Teoria zatrudnienia	379
13.3. Funkcjonowanie gospodarki kapitalistycznej	383
13.4. Uwagi końcowe	387

14 NEOKLASYCZNY NURT GŁÓWNY

Rozdział

14.1. Próby syntezy neoklasycznej	391
14.1.1. Życie i dzieło Hicksa	391
14.1.2. Twórczość Samuelsona	395
14.2. Ekonomia matematyczna i ekonometria	399
14.3. Ekonomia strony podaży	406
14.4. Nowa ekonomia klasyczna	411
14.5. Nowa ekonomia polityczna	417
14.6. Uwagi końcowe	422

15 MONETARYZM

Rozdział

15.1. Liberalizm szkoły chicagowskiej	426
15.2. Życie i dzieło Milтона Friedmana	432
15.3. Rozwój ilościowej teorii pieniądza	438
15.4. Zarys teorii monetaryzmu	441
15.5. O polityce gospodarczej monetaryzmu	447
15.6. Uwagi końcowe	451

Rozdział 16 WSPÓLCZESNY KEYNESIZM

16.1. Triumf i kryzys	455
16.1.1. Blaski i cienie syntezy	456
16.1.2. Teorie dynamiki gospodarczej	459
16.2. Angielska szkoła z Cambridge	463
16.3. Odgałęzienia i prądy postkeynesizmu	471
16.3.1. O kilku próbach identyfikacji	471
16.3.2. Niektóre koncepcje i ich twórcy	477
16.4. Uwagi końcowe	479

Rozdział 17 SZKOŁY POZA NURTEM GŁÓWNYM

17.1. Szkoła neoaustriacka	483
17.1.1. Życie i twórczość F. Hayeka	484
17.1.2. O kondycji szkoły neoaustriackiej	488
17.2. Ekonomia ewolucyjna — neoinstytucjonalizm	492
17.2.1. Próba budowy własnego paradygmatu	493
17.2.2. Programy polityki gospodarczej	497
17.3. Różne szkoły i prądy	501
17.3.1. Szkoła szwedzka	501
17.3.2. Szkoła fryburska — ordoliberalizm	504
17.3.3. Kilka sylwetek ekonomistów francuskich	505
17.3.4. Prądy historyczne	507
17.4. Uwagi końcowe	509

Rozdział 18 LOSY DOKTRYNY MARKSISTOWSKIEJ

18.1. Rozwój i różnicowanie doktryny	511
18.2. Radziecka myśl ekonomiczna	518
18.2.1. Komunizm wojenny i nowa polityka ekonomiczna	519
18.2.2. Uprzemysłowienie i kolektywizacja	522
18.2.3. Ekonomia polityczna socjalizmu i szkoła matematyczna	526
18.3. Ekonomia marksistowska na Zachodzie	531
18.3.1. Kilka odmiennych ujęć ekonomii marksowskiej	532

18.3.2. Ekonomia radykalna	534
18.4. Uwagi końcowe	536

Rozdział 19 KATOLICKA DOKTRYNA SPOŁECZNO-EKONOMICZNA

19.1. Wyzwania XIX w.	540
19.1.1. Nurt zachowawczy	540
19.1.2. Nurt reformatorski	542
19.1.3. Encyklika <i>Rerum novarum</i>	545
19.2. Ewolucja doktryny w XX w.	547
19.2.1. Koncepcje uczonych katolickich	548
19.2.2. Koncepcje doktrynalne	550
19.3. Doktryna katolicka w Polsce	553
19.4. Encykliki społeczne Jana Pawła II	559
19.4.1. Encyklika <i>Laborem exercens</i>	559
19.4.2. Encyklika <i>Centesimus annus</i>	562
19.5. Uwagi końcowe	565

Rozdział 20 POLSKA MYŚL EKONOMICZNA (1944 - 1989)

20.1. Odbudowa — nadzieja na współzycie	569
20.2. Monopol ekonomii marksistowskiej	575
20.3. Próby reformowania ekonomii marksistowskiej	581
20.4. Nowe wyzwania i bilans zamknięcia	588
20.5. Uwagi końcowe	594

Rozdział 21 POLSKA EKONOMIA OKRESU TRANSFORMACJI USTROJOWEJ

21.1. Radykalny zwrot — od socjalizmu do kapitalizmu	598
21.1.1. Wyzwania i priorytety	598
21.1.2. Burza mózgów	603
21.2. Wychodzenie z kryzysu gospodarczego	610
21.2.1. Realizacja zadań transformacji	610
21.2.2. W kręgu makropolityki gospodarczej	614
21.2.3. Coraz więcej teorii	619

21.3. Na drodze do stabilizacji	623
21.3.1. Pokonywanie kolejnych przeszkód	623
21.3.2. Węzłowe problemy dyskusji	626
21.3.3. Zręby ekonomicznej teorii transformacji	630
21.4. Uwagi końcowe	637
ZAKOŃCZENIE	641
WYBRANE DZIEŁA Z HISTORII MYŚLI EKONO- MICZNEJ	645
INDEKS NAZWISK	647